

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 614/2021-75

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, v menej ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 17Cpr/11/2017, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5CoPr/8/2019 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/130/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 614/2021-45 zo 16. decembra 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 6. septembra 2021.
2. Uvedené uznesenie bolo prijaté v II. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej. Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2022 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2022 stal členom IV. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bodu 5 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný IV. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.
3. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola prijatá na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), resp. podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv

a slobôd (ďalej len „listina“) a porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

4. K namietanému porušeniu uvedených práv malo dôjsť postupom všeobecných súdov v konaniach, tak ako sú vymedzené v záhlaví tohto nálezu. Vzhľadom na tvrdené porušenie svojich práv sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané spravodlivé zadost'učinenie vo výške 2 280 eur, avšak priznanie zadost'učinenia žiadala výslovne len vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Rovnako len vo vzťahu k najvyššiemu súdu žiadala náhradu trov konania pred ústavným súdom.

5. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, pripojeného spisu všeobecného súdu a šetrenia ústavného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

6. Sťažovateľka 2. mája 2017 podala na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou z dôvodu nadbytočnosti [§ 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce] a o určenie, že pracovný pomer trvá s nárokom na náhradu mzdy vyčíslenej v žalobe.

7. Spolu so žalobou podala aj návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorý okresný súd v zákonnej lehote [§ 328 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] zamietol 12. mája 2017. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 8. júna 2017. Okresný súd vyrubil sťažovateľke súdny poplatok za uvedené odvolanie uznesením z 26. júna 2017; toto uznesenie však po odvolaní sťažovateľky ako nedôvodné zrušil 10. augusta 2017.

8. Okresný súd následne 17. augusta 2017 predložil spis Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Krajský súd 29. septembra 2017 predmetné odvolanie sťažovateľky odmietol ako oneskorene podané a vrátil súdny spis okresnému súdu 6. októbra 2017.

9. Po vrátení súdneho spisu okresný súd dal 10. októbra 2017 pokyn na doručenie uvedeného rozhodnutia krajského súdu sťažovateľke a 24. októbra 2017 dal aj pokyn na vyrubenie súdneho poplatku za žalobu (tento nebol realizovaný, keďže bol neodôvodnený) a na publikovanie rozhodnutí týkajúcich sa neodkladného opatrenia.

10. Ďalší úkon vykonal okresný súd až 11. júla 2018, keď nariadil vo veci sťažovateľky pojednávanie na 26. september 2018, pričom na toto pojednávanie výslovne predvolal len právnych zástupcov sporových strán.

11. Na pojednávaní 26. septembra 2018 okresný súd vypočul sťažovateľku, ktorá sa na pojednávanie dostavila napriek tomu, že na to nebola vyzvaná, a následne odročil pojednávanie na 15. november 2018, a to pre účely vypočutia štatutárnej zástupkyne žalovanej.

12. Na pojednávaní 15. novembra 2018 okresný súd vypočul štatutárnu zástupkyňu žalovanej a zo strany žalovanej boli súdu predložené listinné dôkazy týkajúce sa veci sťažovateľky. Okresný súd potom vyzval právnych zástupcov sporových strán, aby elektronicky doručili záverečné zhrnutia vo veci a pojednávanie odročil na 12. december 2018.

13. Na pojednávaní 12. decembra 2018 okresný súd bez ďalších prednesov strán a bez návrhov na vykonanie dokazovania vyhlásil dokazovanie za skončené a vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým

žalobu zamietol a rozhodol, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu vzniknutých trov.

14. Po vyhlásení rozsudku požiadala zákonná sudkyňa dvakrát o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku a tento bol písomne vyhotovený 15. februára 2019 a následne doručený sporovým stranám.

15. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka včas odvolanie 6. marca 2019, ktoré ešte doplnila podaním z 3. júna 2019. V období od marca 2019 do augusta 2019 okresný súd doručoval príslušným sporovým stranám uvedené odvolanie a jeho doplnenie, resp. súvisiace vyjadrenia sporových strán.

16. Okresný súd potom 9. októbra 2019 predložil súdny spis krajskému súdu, ktorý rozsudkom z 10. decembra 2019 potvrdil rozsudok okresného súdu a súdny spis okresnému súdu vrátil 20. januára 2020.

17. Okresný súd 21. januára 2020 elektronicky doručil rozhodnutie krajského súdu sporovým stranám. Proti rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka včas dovolanie 6. marca 2020. Okresný súd toto dovolanie doručil právnomu zástupcovi žalovanej 6. mája 2020 a až následne 9. júna 2020 dovolanie doručil priamo žalovanej.

18. Po doručení dovolania žalovanej okresný súd 15. júla 2020 predložil spis na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

19. Najvyšší súd 29. septembra 2021 dovolanie odmietol ako sčasti neprípustné a sčasti z dôvodu, že dovolacie dôvody neboli vymedzené zákonným spôsobom v zmysle § 431 až § 435 CSP. Najvyšší súd 27. októbra 2021 vrátil súdny spis okresnému súdu.

20. Okresný súd 3. novembra 2021 doručil rozhodnutie najvyššieho súdu sporovým stranám a 31. decembra 2021 rozhodol uznesením o výške trov konania, ktorých náhrada bola žalovanej priznaná v rozsudku okresného súdu vo veci samej. Rozhodnutie o výške náhrady trov konania nadobudlo právoplatnosť 5. februára 2022, ako to vyplýva z vyjadrenia informačnej kancelárie okresného súdu.

Od podania žaloby (2. mája 2017) až po právoplatnosť rozhodnutia o výške náhrady trov konania (5. februára 2022) tak konanie vo veci sťažovateľky trvalo na všetkých súdoch spolu štyri roky a necelých deväť mesiacov.

II.

Argumentácia sťažovateľky

21. Podľa sťažovateľky uvedená dĺžka konania je už sama osebe zjavne neprijateľná, a preto je bez ďalšieho zrejmé, že boli porušené jej práva uvedené v bode 3 odôvodnenia tohto uznesenia. Pri tomto konštatovaní odkazovala na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v zmysle ktorej v konaniach týkajúcich sa neplatnosti skončenia pracovného pomeru má prepustený zamestnanec dôležitý osobný záujem na tom, aby súdy vo veci rozhodli rýchlo.

22. Vo svojej rozsiahlo koncipovanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka osobitne zvýraznila, že okresnému súdu trvalo štyri mesiace, kým dovolanie sťažovateľky postúpil najvyššiemu súdu;

pričom najvyšší súd o dovolaní nerozhodol v primeranom čase, za ktorý samotná navrhovateľka považovala obdobie jedného roka. K nároku na primerané finančné zadosťučinenie v podstatnom uviedla, že dĺžka konania má negatívny dopad na jej psychiku z dôvodu „absolútnej právnej a finančnej neistoty“ vyplývajúcej z neuzavretého súdneho konania.

III.

Vyjadrenia všeobecných súdov a replika sťažovateľky

23. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti len zrekapituloval priebeh konania vo veci sťažovateľky.

24. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že vo vzťahu k nemu je ústavná sťažnosť nedôvodná.

25. Najvyšší súd považoval ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú a okrem iného uviedol, že dĺžka konania bola ovplyvnená aj neprimeranou zaťaženosťou sudcov najvyššieho súdu a organizáciou ich práce.

26. Sťažovateľka vo svojej replike:

a) k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že rozhodnutie o výške trov konania z 31. decembra 2021 jej do dňa podania repliky (7. marca 2022) nebolo doručené, avšak na výzvu ústavného súdu toto vyjadrenie opravila tak, že predmetné uznesenie jej bolo doručené 20. januára 2022 a do podania repliky jej nebola doručená len doložka právoplatnosti k predmetnému uzneseniu;

b) vo vzťahu k vyjadreniu krajského súdu zotrvala na argumentácii uvedenej v ústavnej sťažnosti;

c) k vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľka v podstatnej časti svojej repliky uviedla, že ani prípadné nadmerné množstvo vecí nez bavuje súdy a štát zodpovednosti za pomalé konanie (s odkazom na rozhodnutie ESLP vo veci *Sürmeli proti Nemecku* [GC], č. 75529/01, § 129, ECHR 2006-VII).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

27. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práv uvedených v bode 3 odôvodnenia tohto nálezu je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnú istotu (pozri napr. IV. ÚS 469/2020, bod 14).

28. Okrem toho ústavný súd zdôrazňuje, že pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v čl. 38 ods. 2 listiny si osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 302/2020, bod 21).

29. Vychádzajúc z už uvedeného ústavný súd vo veci sťažovateľky za rozhodujúce obdobie považuje trvanie konania na všetkých inštanciách všeobecných súdov, a to až do právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania (pozri k tomu napr. rozhodnutia ESLP vo veciach *Kudla proti Poľsku* [GC], č. 30210/96, § 122, ECHR 2000-XI a *Robins proti Spojenému kráľovstvu*, 23. september 1997, § 30, Reports of Judgments and Decisions 1997-V). Ako už bolo uvedené, konanie vo veci sťažovateľky spolu trvalo spolu štyri roky a necelých deväť mesiacov.

30. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľku (napr. IV. ÚS 99/2022, bod 13).

31. Ak ide o predmet konania, tento patrí do bežnej agendy rozhodovanej všeobecnými súdmi, pričom z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ani z vyjadrení účastníkov konania nevyplýva, že by bolo konanie vo veci sťažovateľky mimoriadne skutkovo či právne náročné.

32. Na druhej strane však ústavný súd vzal do úvahy, že konania týkajúce sa skončenia pracovného pomeru majú osobitný význam pre dotknutých zamestnancov, ktorý majú dôležitý osobný záujem na tom, aby súdy vo veci rozhodli rýchlo (rozhodnutie vo veci *Frydlender proti Francúzsku* [GC], č. 30979/96, §45, ECHR 2000-VII; pozri aj *Ruotolo proti Taliansku*, 27. februára 1992, § 17, Series A no. 230-D a podobne IV. ÚS 99/2022, bod 15).

33. K správaniu samotnej sťažovateľky ústavný súd poznamenáva, že táto sa do istej miery pričínila k predĺženiu konania, keď oneskorene podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na vydania neodkladného opatrenia, o ktorom odvolaní musel rozhodnúť krajský súd. Zo strany sťažovateľky tu nešlo o riadne využitie opravných prostriedkov (pozri body 7 a 8 odôvodnenia tohto nálezu). K predĺženiu konania prispela aj skutočnosť, že sťažovateľka dopĺňala odvolanie proti rozsudku okresného súdu (pozri bod 15 odôvodnenia tohto nálezu). Celkovo tak možno sťažovateľke pričítať predĺženie konania v rozsahu štyroch mesiacov.

34. Postup súdov bude ústavný súd hodnotiť jednotlivo, ešte predtým sa však bude venovať otázke celkovej dĺžky konania.

IV.1. K celkovej dĺžke konania:

35. Ústavný súd pri hodnotení celkovej dĺžky konania uvádza, že táto sama osebe neodôvodňuje konštatovanie o porušení práv sťažovateľky. Do úvahy totiž treba zobrať skutočnosť, že o jej veci sa rozhodovalo na troch súdnych inštanciách (pozri k tomu napr. rozhodnutia ESLP vo veciach *Cesarini proti Taliansku*, 12. október 1992, § 20, Series A č. 245-B a tiež *Antolič proti Slovinsku*, č. 71476/01, § 21, 1. jún 2006).

36. Ústavný súd upozorňuje, že ESLP aj v pracovných veciach ako primeranú akceptoval celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako päť rokov a tri mesiace na troch stupňoch súdov, pričom samotným stranám bolo možné pričítať predĺženie konanie v rozsahu 12 mesiacov a konanie na dovolacom súde trvalo jeden rok a osem mesiacov (*Guichon proti Francúzsku*, č. 40491/98, 21. marec 2000). V inej pracovnej veci ESLP za primeranú považoval dĺžku konania viac ako štyri roky a dva mesiace na troch stupňoch súdov, pričom stranám bolo možné pričítať predĺženie konania v rozsahu šesťnástich mesiacov a konanie na dovolacom súde trvalo viac ako dva roky a dva mesiace (*Gergouil proti Francúzsku*, č. 40111/98, 21. marec 2000).

37. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje celkovú dĺžku konania vo veci sťažovateľky v rozsahu štyroch rokov a necelých deväť mesiacov za akceptovateľnú, keďže aj ona sama prispela k predĺženiu konania (pozri bod 33 odôvodnenia tohto nálezu). Ústavný súd však v záujme ochrany práv sťažovateľky podrobne preskúma aj postup jednotlivých súdov.

IV.2. Postup okresného súdu:

38. Ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu od podania žaloby do rozhodnutia vo veci samej zistil obdobie nečinnosti v rozsahu ôsmich mesiacov, keďže v čase od októbra 2017 do júla 2018 okresný súd nevykonával žiaden úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci. Okrem toho možno za neefektívny považovať aj postup pri nariadovaní prvého pojednávania, na ktoré okresný súd nepredvolal štatutárnu zástupkyňu žalovanej, v dôsledku čoho bolo potrebné pojednávanie odročiť.

39. Zo zistení ústavného súdu ďalej vyplýva, že tretie pojednávanie vo veci sťažovateľky bolo v podstate nariadené len na vyhlásenie rozsudku, s čím však sa však pravidelne spája povinnosť doručiť stranám aj písomné vyhotovenie rozsudku priamo na pojednávaní (§ 219 ods. 2 CSP). Za neefektívny preto možno považovať aj postup okresného súdu, ktorému po vyhlásení rozsudku trvalo dva mesiace, kým vypracoval jeho písomné vyhotovenie.

40. Ak ide o postup okresného súdu po podaní odvolania proti jeho rozsudku, tento ústavný súd považuje za primeraný, pričom k predĺženiu konania tu prispelo doplnenie odvolania zo strany sťažovateľky.

41. V postupe okresného súdu po podaní dovolania došlo k pochybeniu pri jeho doručovaní, avšak toto ústavný súd vzhľadom na celkovú dĺžku konania považoval za ústavne akceptovateľné.

42. Po vrátení veci dovolacím súdom okresný súd postupoval rýchlo a efektívne.

43. Aj napriek skutočnosti, že v dôsledku pochybení okresného súdu v období pred podaním odvolania proti jeho rozsudku (body 38 a 39 odôvodnenia tohto nálezu) došlo k predĺženiu konania, ústavný súd nekonštatoval porušenie práv sťažovateľky. Vychádzal predovšetkým zo skutočnosti, že celková dĺžka konania bola ústavne akceptovateľná.

44. Navyše si sťažovateľka uplatnila nárok na finančné zadosťučinenie za utrpenú nemajetkovú ujmu a na náhradu trov konania výslovne len proti najvyššiemu súdu, pričom ústavný súd je návrhom sťažovateľky viazaný [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Preto aj keby ústavný súd pripustil, že práva sťažovateľky boli porušené okresným súdom, nemohol by sťažovateľke priznať náhradu vo forme finančného zadosťučinenia proti okresnému súdu a samotné vyslovenie porušenia práv zo strany okresného súdu by nemohlo byť dostatočnou satisfakciou pre ujmu spôsobenú podľa sťažovateľky najvyšším súdom (pozri k tomu aj rozhodnutie EŠLP vo veci *Giancarlo Lombardo proti Taliansku*, 26. november 1992, § 26, Series A no. 249-C).

45. Ústavný súd napokon prihliadol aj na skutočnosť, že v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti už bolo konanie pred okresným súdom právoplatne skončené a stav právnej neistoty sťažovateľky tým bol odstránený.

IV.3. Postup krajského súdu:

46. Ústavný súd v postupe krajského súdu nezistil žiadne pochybenie, ktorým by boli porušené práva sťažovateľky. Naopak, krajský súd postupoval rýchlo a efektívne, keď konanie o odvolaní proti zamietnutiu návrhu na nariadenie predbežného opatrenie pred krajským súdom trvalo necelé dva mesiace a konanie o odvolaní proti rozsudku okresného súdu tri mesiace a 10 dní (pozri body

8 a 16 odôvodnenia tohto nálezu). K tomu ústavný súd dodáva, že rozhodnutie krajského súdu vo veci samej bolo potvrdené najvyšším súdom (resp. dovolanie proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu bolo odmietnuté).

IV.4. Postup najvyššieho súdu:

47. Konanie na najvyššom súde trvalo spolu jeden rok, tri mesiace a jedenásť dní (pozri body 18 a 19 odôvodnenia tohto nálezu), čo však ústavný súd považuje s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania za ústavne akceptovateľné (pozri body 35 až 37 odôvodnenia tohto nálezu).

V.

Záver

48. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nezistil porušenie práv sťažovateľky a nemohol jej priznať ani nárok na primerané finančné zadosťučinenie. Ústavnej sťažnosti preto nevyhovel.

49. Ústavný súd sťažovateľke nepriznal ani právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom, pretože nebola v tomto konaní úspešná (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu